

2022-10-13

Gem 2022/0151

Till
Socialstyrelsen

Socialstyrelsens förslag till föreskrifter och allmänna råd med anledning av att yrkestiteln undersköterska blir reglerad (diarienummer 4.1-21217/2022)

Sveriges läkarförbund vill framföra följande synpunkter på rubricerad remiss.

Sammanfattning

Från och med 1 juli 2023 blir undersköterska en skyddad yrkestitel. Socialstyrelsen har nu tagit fram förslag på föreskrifter samt gjort en konsekvensutredning. Vare sig i föreskrifterna eller i konsekvensutredningen nämns läkarstudenter eller utlandsutbildade läkare överhuvudtaget. Dessa grupper kommer, med Socialstyrelsens nuvarande förslag till föreskrifter, med andra ord inte längre att kunna arbeta som undersköterska från det att yrkestiteln blir skyddad.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om skyddad yrkestitel för undersköterskor

Läkarförbundet har full förståelse för att undersköterskeyrket behöver skyddas och regleras i föreskrift. Läkarförbundet anser dock att det är väldigt viktigt att läkarstudenter även fortsättningsvis ska kunna arbeta som undersköterskor under utbildningstiden. Läkarförbundet anser också att utlandsutbildade läkare, som väntar på att få sin svenska läkarlegitimation, även fortsättningsvis ska kunna arbeta som undersköterska under denna process. Läkarförbundet anser därför att Socialstyrelsen behöver ändra föreskrifterna så att det framgår av dem att ett visst antal terminers studier på läkarprogrammet ska likställas vid de krav som ställs för att få inneha yrkestiteln undersköterska. Detta är oerhört viktigt, av flera skäl.

Dels är det viktigt ur ett bemanningsperspektiv. Idag finns det omkring 8 600 läkarstudenter vid svenska lärosäten. En stor del av dem arbetar extra som undersköterskor på kvällar, helger och i semestertider. Dessutom finns en stor mängd utlandsutbildade läkare som

befinner sig i processen för att få svensk läkarlegitimation utfärdad av Socialstyrelsen. Även i denna grupp är det mycket vanligt att arbeta som undersköterska. Dessa grupper – läkarstudenter och utlandsutbildade läkare i väntan på svensk läkarlegitimation – fyller en enormt viktig funktion för att bemanna sjukvården, inte minst på sommaren och i semestertider. Sveriges läkarförbund har helt enkelt svårt att se hur klinikerna och sjukhusen skulle kunna lösa exempelvis sommarbemanningen om läkarstudenter och utlandsutbildade läkare inte längre tillåts arbeta som undersköterskor. På många kliniker runt om i landet är det dessa grupper som möjliggör att ordinarie tillsvidareanställda undersköterskor kan ta semester. Läkarstudenter och utlandsutbildade läkare har stor kompetens och ofta färskt förvärvade kunskaper och förmågor som är centrala i undersköterskeyrket, som att exempelvis sätta infarter, ta prover med mera. Det vore en stor förlust om denna kompetens inte togs tillvara inom sjukvården. I slutändan är det patienterna som drabbas om schemarader inte längre kommer gå att fylla med hjälp av läkarstudenter och utlandsutbildade läkare.

Det finns förstås andra personalkategorier inom sjukvården som kommer att vara fortsatt oreglerade, såsom vårdbiträde och läkarassistent. Det vore dock en väldigt olycklig utveckling om läkarstudenter och utlandsutbildade läkare i stället anställdes i dessa, helt oreglerade yrken, för att utföra undersköterskors uppgifter. Det skulle motverka hela syftet med att reglera undersköterskeyrket. Utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv är det bättre att de ges möjlighet att arbeta som just undersköterskor, under reglerade former.

Vidare är frågan viktig ur ett kompetensperspektiv. I princip alla läkare i Sverige idag har erfarenhet av att arbeta som undersköterska. Sveriges läkarförbund kan inte nog understryka hur viktig den erfarenheten är för läkare i deras yrkesroll. Att som läkare ha respekt för, och insyn i, hur andra personalkategorier i sjukvården fungerar är oerhört viktigt. Läkare behöver känna till vilka möjligheter och begränsningar som finns i olika personalkategorier, samt ha en förståelse för vilka krav man som läkare kan ställa. Läkarförbundet anser att möjligheten att själv arbeta som undersköterska är det allra bästa sättet att uppnå denna förståelse för undersköterskeyrket. Att ta bort läkares möjlighet att få erfarenhet av undersköterskeyrket under studietiden riskerar att öka klyftorna mellan personalkategorier inom vården. Det finns en stor risk att det interprofessionella samarbetet försvagas kraftigt om denna möjlighet nu tas bort, i enlighet med Socialstyrelsens förslag på föreskrifter.

För utlandsutbildade läkare är det oerhört viktigt att tidigt kunna komma ut och arbeta i svensk sjukvård. Idag är undersköterskeyrket många utlandsutbildade läkares första kontakt med svensk sjukvård. Det är också ofta då som utlandsutbildade läkare på naturligt sätt får möjlighet att utveckla sitt svenska språk i just sjukvårdssammanhang. Att ta bort möjligheten för denna grupp att vara verksamma som undersköterskor skulle vara förödande. Om de inte genom arbete som undersköterska tidigt ges möjlighet till insyn i svensk sjukvård, går värdefull tid förlorad då de vare sig får erfarenhet av, eller möjlighet att bidra till, svensk sjukvård.

Vänliga hälsningar

Madeleine Liljegren
Ordförande, Utbildnings- och forskningsrådet
Sveriges läkarförbund

Stina Jakobsson
Utredare
Politik och profession
stina.jakobsson@slf.se
Direkttelefon 08-790 34 37

Shadi Ghorbani
Ordförande, SYLF

Robert D. Lilford
Ordförande, SLF Student